

I. Inauguració del curs

El dia 19 de setembre de 2001 tingué lloc, a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans, la sessió inaugural del curs 2001-2002.

El discurs reglamentari fou a càrrec de l'Ihm. Sr. Jaume Cabré i Fabré, membre de la Secció Filològica, amb el títol *Llegia però no movia els llavis (notes sobre la lectura literària)*. L'acte comptà també amb un discurs del president de l'Institut, Excm. Sr. Manuel Castellet, i amb un parlament del conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, Hble. Sr.

Andreu Mas-Colell. Així mateix, el secretari general de l'Institut, Ihm. Sr. Carles Miralles, féu una lectura del resum de la *Memòria* del curs 2000-2001.

Durant la sessió inaugural del curs la soprano Mireia Casas, acompanyada del pianista Manel Cabero, interpretà les peces següents: *Cançó del port*, lletra de Tomàs Garcés i música de Joan Llongueres, i *Cançó del caminant*, lletra de Tomàs Garcés i música de Francesc Pujol [Tomàs Garcés (1901-1993). 2001: Any de la commemoració del centenari del seu naixement].

Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

Aquesta és la sisena i darrera vegada que em pertoca presidir la sessió inaugural del curs acadèmic de l'Institut d'Estudis Catalans i la primera d'aquest segle XXI que encetàrem ara encara no fa nou mesos. Un nou segle, del qual es parlà molt més abans d'iniciar-se que ara ja encetat. Un nou segle que, estic segur, portarà molts més moments de glòria a l'Institut que les darreres dues terceres parts de l'anterior. Amb aquesta intenció i amb aquesta voluntat hem treballat aquests darrers anys, posant —o, com a mínim, intentant posar— les bases per a un treball

més eficaç per a la cultura i la ciència catalanes.

No és avui el moment encara de fer balanç de la dinàmica generada en els darrers anys a l'Institut; ja hi haurà temps per a això. Ja hi haurà temps per a fer un balanç de les infraestructures de treball creades, de la presència de l'Institut d'Estudis Catalans en el conjunt de la societat dels Països Catalans, del volum i la qualitat del treball científic, del seu paper com a acadèmia de la llengua, com a institut de catalanística i com a promotor i coordinador d'estudis i investigacions i assessor dels poders públics i institucions.

Les lliçons magistrals de les sessions inaugurals d'aquests darrers sis anys també són una bona mostra d'allò que vol ésser, d'allò que ja és, aquest nou Institut d'Estudis Catalans. Hom ha dissertat en aquesta sala sobre temàtiques que van de la sociologia a la filologia i literatura, passant per l'epigrafia, la ciència del comportament o la química. I ho han fet sempre els membres ingressats més recentment en cada una de les cinc seccions de l'Institut. Una mostra de la saba nova amb què hem sabut enriquir la institució, una saba nova que penetra lentament però constant, que va prenent de mica en mica el relleu a aquelles generacions que ja acompliren llur tasca i que tantes vegades ens segueixen al·lisonant amb l'exemple.

La lliçó d'avui, del senyor Jaume Cabré, membre de la Secció Filològica, n'és un bon exemple. Un exemple, a més, de la riquesa que comporta la diversitat, quan, fugint de processos endogàmics i tancats, la institució sap incorporar aquelles persones que, per la seva trajectòria cultural o científica i pel seu innegable servei al país, han de permetre que l'Institut d'Estudis Catalans segueixi essent en el futur immediat i en el més llunyà, la primera institució acadèmica de les terres de llengua i cultura catalanes. Gràcies, doncs, Jaume Cabré, per aquesta magistral lliçó.

Fent novament un repàs d'aquests darrers anys, hem de sentir-nos

honorats i hem d'agrair que en aquesta taula presidencial s'hagin dignat acompanyar-nos en la inauguració de curs personalitats tan destacades com el president de la Generalitat de Catalunya, el president del Govern de les Illes Balears, el ministre de Cultura d'Andorra o el president del Parlament de Catalunya. Avui ha tingut la gentilesa d'acceptar la nostra invitació el conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, a qui vull agrair públicament la sensibilitat que té per a tot allò que fa referència a l'Institut d'Estudis Catalans. La vinculació de l'Institut a la Generalitat de Catalunya s'ha canalitzat en els deu darrers anys a través, essencialment, primer, del Departament d'Ensenyament, després, del Comissionat per a Universitats i Recerca i, darrerament, del Departament que dirigeix el conseller Andreu Mas-Colell, sense oblidar, naturalment, les estretes relacions amb el Departament de Cultura. Certament, hi ha hagut moments de tot, però he de dir que en aquests dos darrers anys hem avançat significativament en tots els aspectes de la múltiple vinculació que he esmentat. Gràcies, doncs, conseller, per la vostra presència en aquest acte i pel vostre suport en tot moment.

El secretari general, en la breu presentació de la memòria del curs acadèmic 2000-2001, ha fet ja un repàs dels esdeveniments més destacats. Tanmateix, però, l'inici de curs és sempre un

moment adequat per fer un inventari d'allò que es preveu per al curs entrant sobre la base del terreny preparat durant tot aquest any. I voldria destacar-ne algunes futures realitzacions.

La Secretaria per a Afers Institucionals, que dirigeix el senyor Ramon Sistac, membre de la Secció Filològica, organitza, amb la recent creada seu de l'Institut a Castelló de la Plana, un cicle de conferències al sud del País Valencià, que esperem que tindrà una rebuda anàloga a la del cicle organitzat l'hivern passat al nord. Paral·lelament, s'iniciaran els treballs, amb diversos instituts de les Illes Balears, adscrits com a entitats adherides a l'Institut, sobre el patrimoni documental de les Illes. De mica en mica, i sempre amb la complicitat de les institucions culturals i polítiques corresponents, l'Institut consolida la seva presència en tot el domini lingüístic.

La Secretaria Científica, que dirigeix el senyor Josep Enric Llebot, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, presentarà —conjuntament amb la CIRIT— la publicació de la primera edició dels *Reports de la recerca a Catalunya*, la segona edició dels quals s'iniciarà aquest any que ve. D'entre els molts programes de recerca que duu a terme l'Institut, que finalitzen aquest curs, voldria destacar ara l'obra *La ciència en la història dels Països Catalans*, que serà presentada a València aquesta tardor, i la finalització del «Corpus Vitrearum Medii Aevi», la

publicació del darrer volum del qual és prevista per a aquest any que ve.

L'Institut homenatjarà Josep Puig i Cadafalch, que fou membre fundador i diverses vegades president de la institució, en aquest Any Puig i Cadafalch, amb tres publicacions a cura del senyor Xavier Barral, membre de la Secció Històrico-Arqueològica: la reedició facsímil en quatre volums de *L'arquitectura romànica a Catalunya*; la reedició del volum cinquè, a partir d'un material inèdit conservat a l'arxiu de l'Institut, de *Les pintures murals catalanes*, i un llibre que recull diversos articles esparsos de Puig d'interès tant pels aspectes relacionats amb l'arquitectura com pels relacionats amb la història de l'art.

El Servei de Relacions Exteriors de l'Institut d'Estudis Catalans (SEREIEC), que dirigeix el senyor Joan Martí, membre de la Secció Filològica, s'està consolidant com l'òrgan de projecció externa i d'assessorament de l'Institut, amb la reedició d'un curs qualificat per a correctors i la posada en marxa del Servei Xarxa Test, d'assessorament i validació del rigor dels tests psicològics, entre altres actuacions d'aquest Servei. Precisament, el SEREIEC i la Societat Catalana de Musicologia han organitzat sengles cursos a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona - Centre Ernest Lluch, que coordina la senyora Encarna Roca, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials.

En el camp més estricte d'acadèmia de la llengua, durant aquest curs seran publicades en un volum l'*Ortografia*, la *Fonètica i fonologia* i la *Morfologia* de la *Gramàtica* de l'Institut, dirigida pel senyor Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica. També finalitzaran aquest curs els treballs de la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana*, dirigida pel senyor Joaquim Rafel, membre de la Secció Filològica, en la qual s'han aplicat ja tots els criteris lingüístics previstos i s'han tingut en consideració tots els suggeriments i esmenes presentats a la primera edició. Aquestes realitzacions, junt amb el Portal de Dades Lingüístiques, ja a disposició del públic, l'*Atlas lingüístic del domini català* i el *Nomenclàtor oficial de Catalunya*, dirigits, respectivament, per la senyora Maria Teresa Cabré, el senyor Joan Veny i el senyor Josep Moran, membres de la Secció Filològica, són una bona mostra de la dinàmica de la nostra acadèmia.

Però, aquest curs passat, l'Institut ha destinat una bona part dels seus esforços a una reforma estatutària que l'ha dotat d'un marc jurídic més adequat

a aquest nou segle i que mostra la maduresa de la institució un cop superats ja els anys d'anormalitat. Vull destacar d'aquesta reforma la possibilitat d'obrir seus fora de Barcelona i l'ampliació del nombre de membres de les seccions en un 33 %. Així l'Institut podrà donar millor cabuda a l'elit científica i cultural dels Països Catalans.

Tal com vam manifestar al president de la Generalitat de Catalunya —el conseller Mas-Colell hi era present—, aquestes reformes del marc legal de l'Institut haurien de facilitar l'elaboració i aprovació pel Parlament d'una llei que reguli no només l'activitat de l'Institut a Catalunya, sinó també el compromís del Govern amb la primera institució acadèmica, a fi que se la doti de les competències que per la seva estructura i composició ha d'atendre i dels mecanismes adients per a exercir-les. En aquesta línia, esperonats per les paraules del president, hem començat a treballar i ben aviat presentarem els eixos centrals del que nosaltres considerem que hauria d'ésser la regulació legal de l'Institut a Catalunya, al més alt nivell possible.